

Asia: VN/3799/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Taideyliopiston ylioppilaskunta (TaiYo) vastustaa hallituksen esitystä, jonka mukaan kansainvälinen opiskelija menettäisi oleskelulupansa tai ei saisi sille jatkoa, mikäli hän tai joku hänen kanssaan maahan muuttaneista perheenjäsenistä joutuisi turvautumaan toimeentulotukeen. Jo nykyisellään oleskelulupa on voitu peruuttaa tai uutta olla myöntämättä, jos opiskelija on turvautunut toimeentulotukeen, eivätkä oleskeluluvan edellytykset näin täyty. Luvan peruminen tai epääminen ei kuitenkaan jatkossakaan pitäisi olla lähtökohta, kuten ministeriö nyt esittää.

Hallituksen esityksen taustamuistio tuo esiin kuinka pieni joukko kansainvälisiä opiskelijoita on tarkastelujakson aikana joutunut turvautumaan toimeentulotukeen. Lakimuutos on TaiYon mielestä tähän suhteutettuna ylimitoitettu toimi. Lakiesityksen taustamuistiossa mainitaan, ettei lakimuutoksella olisi merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eivätkä vaikutukset ole merkittäviä myöskään myönnetyn toimeentulotuen kokonaismäärän osalta. Kuitenkin lakimuutoksen toteuttaminen hallitusohjelmassa esitetyllä tavalla vaatisi perustelumuongon mukaan uuden tiedonsiirtoliittymän rakentamisen. Hallitusohjelman kirjausta ei siten olisi mahdollista toteuttaa kustannusneutraalisti tällä esityksellä. Oleskeluluvallisten kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulotukeen turvautuminen on ollut seurantajaksolla varsin marginaalinen ilmiö. Tämän takia uuden tiedonsiirtoliittymän luominen, erityisesti ainoastaan opiskelijoiden oleskelulupiin liittyen, ei tule tosiasiallisesti vähentämään kustannuksia.

Taideyliopiston ylioppilaskunta katsoo, että lakimuutoksen vaikutusten arviointi on puutteellinen. Esityksen mukaan lakimuutoksella olisi vain selkiyttävä vaikutus ja se parantaisi kansainvälisten opiskelijoiden oikeusasemaa ja päätösten ennustettavuutta. Tämä ei kuitenkaan huomioi lainkaan vaikutuksia kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvoinnille: tieto, että yllättävissä poikkeustilanteissa

toimeentulotukeen turvautuminen johtaa oleskeluluvan peruuttamiseen, loisi hyvinvointia heikentävää epävarmuutta. Huoli selviämisestä ja omasta tulevaisuudesta kuormittavat opiskelijoita ja voi vaikuttaa opintojen etenemiseen.

Taideyliopiston ylioppilaskunta esittää myös huolensa siitä, miten hallitus varmistaa, että oleskeluluvallisten kansainvälisten opiskelijoiden Suomen perustuslaissa määritelty oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon toteutuisi lakimuutoksen myötä, jos toimeentulotukeen turvautuminen johtaisi jatkossa automaattisesti oleskeluluvan menettämiseen?

Lakimuutoksen taustamuistiossa huomioidaan esityksen välillisenä seurauksena voivan myös olla, että toimeentulotukea jätetään hakematta, vaikka sille olisi erityinen tarve. Taideyliopiston ylioppilaskunta vastustaa lakimuutosta koska se voisi ajaa kansainvälisen opiskelijan sekä tämän mahdolliset perheenjäsenet tilanteeseen, jossa olisi valittava esimerkiksi elintärkeän hoidon tai muiden perustarpeiden tai maasta karkottamisen väliltä. Moni Suomeen tuleva kansainvälinen opiskelija, sekä usein heidän perheensä, muut läheisensä ja yhteisönsä, ovat tehneet merkittäviä uhrauksia ja taloudellisia satsauksia, jotta opiskelu Suomessa on mahdollistunut. Se, että yllättävä vastoinikäminen voisi aiheuttaa opintojen keskeytymisen ja kaiken hukkaan heittämisen, on mielestämme epäinhimillistä.

Taideyliopiston ylioppilaskunta katsoo, että lakimuutoksen sijaan ministeriö voisi aiempaa voimakkaammin ohjata oppilaitoksia ja muita kouluttautumisesta Suomessa viestiviä tahoja varmistamaan, että Suomeen hakeutuvat kansainväliset opiskelijat ovat tietoisia oleskeluluvan toimeentulovelvotteista sekä realistisesta tilanteesta ja mahdollisista haasteista hankkia elantonsa Suomessa opintojen ohessa. Selvityksessä olisi ollut hyvä kartoittaa syitä, jotka ovat johtaneet toimeentulotukeen turvautumiseen, jotta olisi paremmin arvioitavissa, mitkä toimet todella johtaisivat toivottuihin tuloksiin.

Suomi tarvitsee kansainvälisiä osaajia ja hallituksen tekemät useat kiristykset maahanmuuttoon ovat jo vahingoittaneet Suomen mainetta, houkuttelevuutta ja pitovoimaa. Hallituksen muutokset tekevät Suomeen muuttamisesta kohtuuttoman epävarmaa ja riskialtista. Lakimuutos kasvattaisi kansainvälisten opiskelijoiden jatkuvaa huolta yllättävistä vastoinkäymisistä ja niiden seurauksista, heikentäisi kansainvälisten opiskelijoiden hyvinvointia ja turvaa hyväksikäyttöä vastaan.

Aaltio Mikko
Taideyliopiston ylioppilaskunta

Kärnä Jane
Taideyliopiston ylioppilaskunta